

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายสุรพร พร้อมมูล นายอำเภอไม้แก่น นายอำเภอคีเฒ่าระดับประเทศ ประจำปี 2553 สัมภาษณ์ วันที่ 29 เมษายน 2554 ณ ที่ว่าการอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี
2. นายสนั่น พงษ์อักษร นายอำเภอหนองจิก นายอำเภอคีเฒ่าระดับประเทศ ประจำปี 2552 สัมภาษณ์วันที่ 15 มิถุนายน 2554 ณ ที่ว่าการอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
3. นายประยูร พุทธชาติ ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ที่ทำการปกครองอำเภอไม้แก่น สัมภาษณ์วันที่ 29 เมษายน 2554 ณ ที่ว่าการอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี
4. นายมนตรี บุญวงศ์ ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ที่ทำการปกครองอำเภอแม่ลาน สัมภาษณ์วันที่ 30 มิถุนายน 2554 ณ ที่ว่าการอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
5. นายมะรอนิง จาโก กำนันตำบลตะลุโบะ อำเภอเมืองปัตตานี สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการกำนันตำบลตะลุโบะ อำเภอเมืองปัตตานี
6. นายฮาเซง วานี กำนันตำบลกะรุปี อำเภอกะป้อ สัมภาษณ์วันที่ 31 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการกำนันตำบลกะรุปี อำเภอกะป้อ
7. นายรอมลี คอละะ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลจะรัง อำเภอยะหริ่ง สัมภาษณ์วันที่ 10 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ทำการกำนันตำบลจะรัง อำเภอยะหริ่ง
8. นายมะการิง หวัง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง สัมภาษณ์วันที่ 10 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ว่าการอำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี
9. นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาเนาะรู สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2554 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลอาเนาะรู อำเภอเมืองปัตตานี
10. นายหมามัดดี มะจะ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะนังดาลำ สัมภาษณ์วันที่ 21 มิถุนายน 2554 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลมะนังดาลำ อำเภอสาบบุรี
11. นายนูรุดิน อาบู ผู้นำศาสนา ตำบลสะก้า อำเภอมาบอย สัมภาษณ์วันที่ 10 สิงหาคม 2554 ณ สำนักงานบริหารราชการตำบลสะก้า อำเภอมาบอย
12. นายแวะ สะมะอาลี ผู้นำศาสนา ตำบลประจัน อำเภอยะรัง สัมภาษณ์วันที่ 30 สิงหาคม 2554 ณ มัสยิดประจัน ตำบลประจัน อำเภอยะรัง
13. นางฟาตีเมาะ นิเลาะ ผู้นำชุมชน ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน สัมภาษณ์วันที่ 7 กันยายน 2554 ณ สำนักงานบริหารราชการตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน
14. นายสุมิน มะชัน ผู้นำชุมชน ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ สัมภาษณ์วันที่ 20 กันยายน 2554 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์

15. นายรอกยาก็ มะเค็ง ราษฎรทั่วไป ตำบลตะลุโบะ อำเภอเมืองปัตตานี สัมภาษณ์วันที่7 กรกฎาคม 2554 ณ สำนักงานบริหารราชการตำบลตะลุโบะ อำเภอเมืองปัตตานี
16. นายอิมรอน หะยีดาโอะ ราษฎรทั่วไป ตำบลไทรทอง อำเภอไม้แก่น สัมภาษณ์วันที่14 กรกฎาคม 2554 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลไทรทอง อำเภอไม้แก่น

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. วันที่สัมภาษณ์เวลา น.
สถานที่
2. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์อายุ ปี
3. ตำแหน่ง
4. ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบันปี
5. ความเกี่ยวข้องกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 - () 1. ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 - () 2. ข้าราชการผู้ทำหน้าที่กำกับ ดูแลการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 - () 3. ผู้ที่มีบทบาทในการทำงานร่วมกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่หมู่บ้าน
 - () 4. ประชาชน ในฐานะลูกบ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 1 : ความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี

1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านอย่างไรบ้าง
2. เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แสดงบทบาทแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้บทบาทอย่างไรในการให้ลูกบ้านมีความรักความสามัคคี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันขึ้นภายในและนอกหมู่บ้าน
4. ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากหลายมิติ ซึ่งเป็นผลพวงอันยาวนานของประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นรากฐานที่นำมาซึ่งความขัดแย้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถใช้บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไรบ้าง

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี

1. ท่านคิดว่าในรอบแปดปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี 2547)เป็นต้นมา มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อการแสดงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี
2. อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนดบทบาทในรูปแบบต่างๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานีอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 3 : แนวโน้มบทบาททางการเมืองของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ควรเป็นไปในอนาคต

1. คุณสมบัติใดที่จำเป็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี
2. ท่านคิดว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนำไปสู่การแก้ไขปัญหความขัดแย้งหรือไม่ ถ้าต้องปรับเปลี่ยนท่านมีความคิดเห็นหรือความต้องการการปรับเปลี่ยนในบทบาทและสถานภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเป็นอย่างไร

ภาคผนวก ค

บทสัมภาษณ์

คำสัมภาษณ์ของนายสุรพร พร้อมมูล นายอำเภอไม้แก่น
นายอำเภอดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี 2553 สัมภาษณ์วันที่ 29 เมษายน 2554
ณ ที่ว่าการอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัย : ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับ ดูแลการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้วิจัย : ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปรารถนา แต่ก็เป็นที่ยากจะหลีกเลี่ยง ดังเช่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจังหวัดปัตตานีเป็นหนึ่งในนั้น จากสถานการณ์ความขัดแย้ง สู่วิถีความรุนแรง เกิดการสูญเสียอย่างต่อเนื่องท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านอย่างไรบ้าง

นายสุรพร พร้อมมูล : ปัญหาความไม่สงบในดินแดนจังหวัดภาคใต้ยังสอดคล้องด้วยมิติที่ซับซ้อนหลากหลายกรณีที่ส่งผลให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาด้วยความละเอียดอ่อน และการตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มขบวนการ เช่น ปัญหายาเสพติด, สินค้าหนีภาษี, น้ำมันเถื่อน, ที่ดินทำกิน, อิทธิพล และการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นลง อ่อนไหวไปตามสถานการณ์ คือลักษณะพิเศษของเหตุการณ์ในพื้นที่ภาคใต้ของเรา ผมคิดว่ามันเป็นจุดที่ทำให้เกิดทางตันในทางการเมือง ความรุนแรง ทำให้คนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก เป็นการปิดความร่วมมือกันระหว่างฝ่ายต่างๆ ฉะนั้นเราต้องการพื้นที่ใหม่ทางการเมือง ในการพูดคุย เจรจา ปรึกษาหารือ ระหว่างฝ่ายต่างๆ ทั้งระดับข้างบนสู่ระดับกลาง ระดับล่าง ต้องมีการสร้างกระบวนการร่วมกัน จะทำให้เกิดความคิดที่เปิดออก หาหนทางแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางสันติ

ผู้วิจัย : ในความคิดเห็นของท่านวิถีและการดำเนินการหยุดยั้งปัญหาความรุนแรง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ของรัฐบาลเป็นอย่างไรบ้างคะ

นายสุรพร พร้อมมูล : หน่วยงานทุกส่วนที่พยายามหาสาเหตุและรากเหง้าของกลุ่มขบวนการที่ก่อเหตุสร้างสถานการณ์ความแตกแยก ความหวาดระแวงให้เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เงื่อนไขประวัติศาสตร์ความแตกต่างศาสนา เชื้อชาติ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และประเพณีรวมทั้งการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่รัฐในอดีต ความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่รัฐในปัจจุบัน เป็นเงื่อนไขในการ

โฆษณาชวนเชื่อต่อชาวไทยพุทธมุสลิม โดยใช้วิธีการกระทำแบบขบวนการก่อการร้าย สร้างสถานการณ์ เหตุรุนแรง โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีองค์กรต่างๆคอยสอดแทรกสนับสนุนร่วมปฏิบัติการเพื่อให้สถานการณ์ลุกลามบานปลาย ลดความเชื่อมั่นของประชาชนต่ออำนาจรัฐและกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศจนสถานการณ์ส่งผลต่อความมั่นคงของชาติในที่สุด จากความพยายามและความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งความเสถียรภาพรัฐบาลปัจจุบัน เราทุกคนก็หวังว่าจะเกิดผลสำเร็จทำให้สถานการณ์ดีขึ้นตามลำดับ

ผู้วิจัย : กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับตำบล หมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำของคนในพื้นที่ ท่านในฐานะเป็นผู้ที่กำกับ ดูแลการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน ที่ผ่านมากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แสดงบทบาทแก้ไขปัญหามาอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก

นายสุรพร พร้อมมูล : การป้องกันข้อขัดแย้งในหมู่บ้านนั้น จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งจะมีส่วนช่วยทำให้ข้อขัดแย้งเหล่านั้นแก้ปัญหาได้ หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะใช้กลไกของกรรมการหมู่บ้านเข้ามาช่วยต่อรอง ช่วยเจรจาไกล่เกลี่ย และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน พร้อมทั้งผู้นำท้องถิ่น จะต้องให้ความสนใจในเรื่องปัญหาที่มันเกิดขึ้น วิธีการป้องกันน่าจะดีกว่า คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในท้องที่ นั้น ก็ย่อมรู้ว่าปัญหามันเกิดอยู่ตรงไหน วิเคราะห์จุดของปัญหานั้นได้ ปฏิบัติตัวให้ผสมกลมกลืนแล้วให้เข้ากับปัญหานั้น ถ้าหากรู้จัก รู้ปัญหา แก้ไขกันได้

ผู้วิจัย : กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้บทบาทอย่างไรบ้างครับ ในการให้ลูกบ้านมีความรักความสามัคคี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันขึ้นภายในและนอกหมู่บ้าน

นายสุรพร พร้อมมูล : กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่ประชาชนในแต่ละชุมชน ได้คัดเลือกกันเข้ามา ในเบื้องต้นต้องยอมรับว่าบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพลทางด้านจิตใจของลูกบ้านอย่างมาก สามารถเป็นแกนนำประชาชนได้อย่างดีเยี่ยม จึงได้อาศัยศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำในการต่อต้านความรุนแรง สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น โดยจะเห็นได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา เป็นกระบอกเสียงหลัก เพื่อให้เกิดการทำงาน และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างราษฎรกับรัฐ

ผู้วิจัย : ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากหลายมิติ ซึ่งเป็นผลพวงอันยาวนานของประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นรากฐานที่นำมาซึ่งความขัดแย้ง กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถใช้บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไรบ้าง

นายสุรพร พร้อมมูล : กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เปรียบเหมือนสถาบันหนึ่งที่เป็นตัวแทนในการเข้าถึงชาวบ้านได้อย่างครอบคลุม และทั่วถึง การดึงเอาศักยภาพ และส่งเสริมบทบาทของกำนันในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางด้านการพัฒนา ตลอดจนเน้นการรักษาดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่าในรอบแปดปีที่ผ่าน (ตั้งแต่ปี 2547) เป็นต้นมา มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อ การแสดงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งใน จังหวัดปัตตานี

นายสุรพร พร้อมมูล : เหตุการณ์และความรุนแรงของบ้านเมือง ยังคงทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ความอ่อนล้า กอปรกับต้องประกอบอาชีพ พร้อมไปกับการต้องป้องกันเหตุเมื่อถึงจุดอึดตัวก็เกิดความท้อถอย กระทั่งต่อการเดินทางหรือเดินกิจกรรมสนองนโยบายของรัฐบาลเป็นอย่างยิ่ง ระยะเวลาต้องล่าช้า ฝีมือแรงงานก็ขาดหาย เศรษฐกิจก็ไม่มีขยายตามที่จะเป็น คนตั้งใจทำงานเมื่อไม่มีความปลอดภัยเสียแล้วจะทำให้เกิดความเครียดมากยิ่งขึ้น การจะปกครองคนในหมู่บ้านให้มีกำลังใจในการอยู่ร่วมกัน ด้วยความรักความเข้าใจจึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้ทักษะ ความสามารถ การวางตัวของผู้นำให้สอดคล้องกับวิถี และนโยบายของรัฐควบคู่กัน อีกปัจจัยหนึ่งคือทิศทางของนโยบาย และความต่อเนื่องยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา ในส่วนของรัฐ ในรอบปีที่ผ่านมา ทำได้ 2 อย่าง คือ การรักษาความไม่สงบในพื้นที่หรือ การควบคุมพื้นที่ทำได้ในระดับหนึ่ง ในแง่การใช้กำลัง การใช้กฎหมายพิเศษ ทั้ง พ.ร.ก. จุกเงินฯ หรือกฏอัยการศึก ในระยะหลังทำได้ดีขึ้นในแง่การระมัดระวัง ไม่ให้มีการละเมิดสิทธิของประชาชน หรือไม่ให้เกิดความผิดพลาด ส่วนตำรวจ พยายามทำงานทางการเมืองหรือทำงานมวลชนมากขึ้น และในเรื่องกระบวนการสร้างสันติภาพในพื้นที่ แนวโน้มเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดี แต่การแก้ปัญหาระยะยาว โดยเฉพาะทางยุทธศาสตร์และการจัดการความขัดแย้ง จะต้องมีการพัฒนากันต่อไปว่า จะเอาอะไรเป็นประเด็นหลัก

ผู้วิจัย : อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนดบทบาทในรูปแบบต่างๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานีอย่างไรบ้าง

นายสุรพร พร้อมมูล : กฎหมายให้อำนาจกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำในตำบล หมู่บ้านทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร นอกจากนั้นยังเป็นบุคคลที่อยู่ในท้องที่ โดยรู้จักคุ้นเคยกับสภาพท้องที่ และรู้ความต้องการ รู้ปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎรและพัฒนาความเจริญให้แก่ท้องถิ่นในฐานะเป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับราษฎร นอกจากนั้นยังอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

ผู้วิจัย : คุณสมบัติใดที่จำเป็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี

นายสุรพร พร้อมมูล : การพัฒนาที่กำหนดจากส่วนกลาง กลายเป็นวัฒนธรรมการพัฒนาและการปกครองขององค์กรรัฐในพื้นที่ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายจากเบื้องบนและสืบทอดวัฒนธรรมนั้น โดยการทำเสียเอง ประชาชนไม่สามารถคิดเองได้ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะปรับเปลี่ยน ทำให้ประชาชนในระดับพื้นที่ไม่ค่อยมีโอกาสตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองได้มากนัก จึงเกิดการขาดแรงจูงใจในการพัฒนาของผู้คนในพื้นที่ โดยเฉพาะกับพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยังมีความจำเป็นในการใช้กระบวนการ พัฒนาจากข้างล่างที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะฉะนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงจำเป็นต้องเป็นนักแก้ปัญหา โดยการผลักดัน สนับสนุนให้ภาคประชาชนสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา นำปัญหาเข้าสู่กระบวนการเจรจา เพื่อแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นนักพัฒนา ให้ชุมชนของตนเองเป็นชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ การให้มีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ในการกำหนดอนาคตของตนเอง ซึ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และมีภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถเสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มมูลค่าได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือไม่ ถ้าต้องปรับเปลี่ยนท่านมีความคิดเห็นหรือความต้องการการปรับเปลี่ยนในบทบาทและสถานภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเป็นอย่างไร

นายสุรพร พร้อมมูล : ไม่ควรปรับเปลี่ยนแต่จะต้องพัฒนาการทำงานที่มีอยู่นั้นให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นอีก การแก้ปัญหาที่ผ่านมาไม่ได้ผลเท่าที่ควรเนื่องจากไม่เข้าใจโจทย์ปัญหาอย่างแท้จริง ตั้งสมมติฐานมุ่งแต่เพียงอย่างเดียว โดยขาดการมองปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีความแตกต่างทำให้แก้ปัญหาโดยใช้กำลังเป็นด้านหลัก อีกทั้งการแก้ปัญหาคำนึงเพียงสังคมจิตวิทยา ก็กลับสุดโต่ง มุ่ง

ชนะใจประชาชน ด้วยวิธีการสงเคราะห์ ด้วยโครงการสงเคราะห์ ด้วยโครงการประชานิยม และกิจกรรมมากมาย แต่ขาดกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้อง ไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนอ่อนแอ รวมทั้งความไม่เป็นเอกภาพในเชิงการบริหารเพราะภาคส่วนราชการยังทำงานแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการทั้งงบประมาณและบุคลากร ต่างฝ่ายต่างคิด ต่างฝ่ายต่างทำ ผลกรรมสุดท้ายตกอยู่กับประชาชน และก็ได้ชนะใจประชาชนใดๆ ทั้งสิ้น กลับเพิ่มความไม่น่าเชื่อถือด้วยซ้ำไป

ผู้วิจัย : จากการสัมภาษณ์ในวันนี้ ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่องานวิจัย ในโอกาสนี้ ดิฉันขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณค่ะ

คำสัมภาษณ์ของนายมะรอนิง จาโก
กำนันตำบลตะลุโบะ อำเภอเมืองปัตตานี สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2554
ณ ที่ทำการกำนันตำบลตะลุโบะ อำเภอเมืองปัตตานี

ผู้วิจัย : ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับพื้นที่

ผู้วิจัย : สถานการณ์ความขัดแย้งสู่ความรุนแรง เกิดการสูญเสียอย่างต่อเนื่องท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านอย่างไรบ้าง

นายมะรอนิง จาโก : สถานการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเรื่องที่พูดกันได้ไม่รู้จบ หลายฝ่ายพยายามช่วยแก้ปัญหา ทั้งคนทั้งงบประมาณที่ทุ่มลงไปในพื้นที่ แต่เชื่อว่าปัญหาจะบรรเทาลง ในทางกลับกันประชาชนในพื้นที่กลับยืนยันว่า สถานการณ์ของปัญหาลดจำนวนลง แต่เพิ่มรุนแรงมากขึ้น และที่สำคัญคือไม่รู้ว่าการกระทำหรือก่อเหตุร้ายแต่ละครั้งเป็นฝีมือของใครใน ขณะที่รัฐบาลพยายามทำทุกวิถีทาง ภายใต้งบประมาณที่ไม่จำกัด ในส่วนของภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน หลายหน่วยงานได้ลงไปทำงานในพื้นที่ ในบทบาทที่แตกต่างกันออกไปตามมุมมอง แนวทางความเชื่อ ของนโยบายแต่ละหน่วยงาน รัฐมองปัญหาให้ทุกมิติ ให้ความสำคัญกับคนในพื้นที่ ถอนทหารออก เพราะเปลืองงบประมาณ ยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมที่แท้จริงของพื้นที่อีกด้วย และรัฐควรฟังและพูดเรื่องจริงของปัญหามากกว่านี้ ทั้งยังควรแก้พร้อมกันทั้งหมดไม่ใช่ทำเป็นส่วนๆ ควรให้การศึกษาเด็กและหางานให้ผู้ใหญ่ทำจะยั่งยืนกว่า

ผู้วิจัย : เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน ท่านในฐานะเป็นกำนัน และมีผู้ใหญ่บ้านเป็นทีมงาน ได้แสดงบทบาทแก้ไขปัญหอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก

นายมะรอนิง จาโก : หลักการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง บทบาทของฝ่ายปกครองตรงนี้ที่สำคัญคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รับเรื่อง การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ซึ่งเป็นหัวใจของการทำงาน การแก้ไขปัญหความขัดแย้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้ความเป็นผู้นำในการเจรจา เขาให้เราใช้คำว่า “สันติวิธี” เพราะฉะนั้นเรื่องของการเจรจาไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นสันติวิธี หากไปยึดติดก็ไม่ใช่อันติวิธีแล้ว เราจะใช้การเจรจาดังแต่ระดับหมู่บ้าน ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทมากตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล จนกระทั่งถึง

ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด แต่เดิมความขัดแย้งจะไม่พุ่งเข้าไปสู่รัฐบาลกลางเลย ทุกวันนี้พุ่งเข้าสู่ตำรวจ ศาลคิดว่าตนเองจะได้สบายใจและสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ แต่เกิดปัญหายุ่งยาก เสียค่าใช้จ่าย เสียเวลาตามมาอีกเยอะแยะ ผมและผู้ใหญ่บ้านใช้ความเป็นผู้นำ ซึ่งในวิถีมุสลิม ชาวบ้านที่นี่จะให้ความเคารพ ยำเกรง และให้ความสำคัญกับผู้นำ ชาวบ้านจะเข้าหากำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นอันดับแรก

ผู้วิจัย : กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้บทบาทอย่างไรในการให้ลูกบ้านมีความรักความสามัคคี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันขึ้นภายในและนอกหมู่บ้าน

นายมะรอนิง จาโก : กำนัน และผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นเสมือนกับผู้ใหญ่ของหมู่บ้าน ยังเป็นที่เคารพนับถือและเป็นที่ปรึกษาแก่ลูกบ้านในเรื่องต่างๆ บทบาททางสังคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นสถาบันที่สำคัญ เป็นปราการด่านแรกในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ เป็นผู้นำของชุมชนในการระดมความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาพื้นที่ และยังทำหน้าที่ในการ ให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ แก่ชาวบ้าน จากประวัติศาสตร์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะของหัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน จึงเป็นกลไกหลักและตัวกลางสำคัญในการประสานความร่วมมือ ร่วมใจของคนในหมู่บ้านและตำบล ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนเป็นตัวกลางในการนำเสนอปัญหาจากชาวบ้านในพื้นที่ไปสู่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นเสาหลักของประชาชนในหมู่บ้าน โดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด สามารถรับรู้ข่าวสาร การถ่ายทอดได้ดีกว่าหน่วยอื่น ได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้าน และความร่วมมือของประชาชน สามารถนำมาซึ่งหมู่บ้าน ตำบลสันติสุขอย่างยั่งยืน ชาวบ้านดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงไม่สามารถสร้างอิทธิพลในพื้นที่ได้

ผู้วิจัย : ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากหลายมิติ ซึ่งเป็นผลพวงอันยาวนานของประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นรากฐานที่นำมาซึ่งความขัดแย้ง กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถใช้บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไรบ้าง

นายมะรอนิง จาโก : กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนในพื้นที่ได้รับการยกย่องคนในหมู่บ้าน ผู้นำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ก็รู้ว่าใครเป็นใครในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ก็เป็นเครือญาติกันตั้งแต่รุ่นพ่อยันมาถึงลูกถึงหลาน ใครไปทำอะไรที่ไหนมา ลักข่วลักควาย ลักขีแยง รู้หมด? สามารถจับคนร้ายได้ภายในวันสองวันถ้าต้องการ

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่าในรอบแปดปีที่ผ่าน (ตั้งแต่ปี 2547) เป็นต้นมา มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อ การแสดงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของ ท่านผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งใน จังหวัดปัตตานี

นายมะรอนิง จาโก : การทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในส่วนภูมิภาค ท้องถิ่น ที่มีอยู่ให้เห็นกัน บ่อยๆ เรื่องของการเมืองท้องถิ่น ล้วนแล้วแต่กดดันการทำงานและความรู้สึกที่อยากมีส่วนร่วมให้ ค่อยๆหมดไป และอีกปัจจัยคือ ในเงามืดของเหตุการณ์ไม่สงบที่ผู้มีอิทธิพลเหล่านี้ซุกปักของกลุ่มผู้ ก่อเหตุรุนแรง ทำร้ายพี่น้องมุสลิมมาหลายด้วยกันเองนั้น มีสิ่งที่ชาวบ้านหวาดกลัวที่สุดคือยาเสพติด ที่คืบเข้าหาตัวลูกหลานในบ้าน ในโรงเรียน ในชุมชน ขบวนการค้ายาเสพติดพึงประโยชน์ซ่อนตัว ในเงามืดของขบวนการก่อเหตุรุนแรงก็พึงรู้ได้เลยว่าคนมาหลายผู้เป็นพ่อ แม่ ต้องมานั่งสูญเสียญาติ จากการศึกษาต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด สุดท้ายเข้าสู่วังวนของขบวนการผู้ก่อเหตุรุนแรงแล้ว เมื่อไรที่แผ่นดินปลายด้ามขวานผืนนี้จะสงบ สันติ เสียที

ผู้วิจัย : อำนาจหน้าที่ของท่านผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนดบทบาทในรูปแบบต่างๆ เป็นปัจจัยที่ ส่งผลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานีอย่างไรบ้าง

นายมะรอนิง จาโก : การปฏิบัติงานภายในพื้นที่ของท่านผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงอยู่ในสถานะของเจ้า พนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติภารกิจภายใต้ พ.ร.บ.ลักษณะการปกครองท้องที่ และ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำสั่งของหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นหลัก ลักษณะของภารกิจงานที่ ท่านผู้ใหญ่บ้านต้องรับผิดชอบนั้น เป็น 3 ภารกิจหลัก ๆ คือ ภารกิจในฐานะเจ้าพนักงานปกครอง ท้องที่ ภารกิจในฐานะผู้นำชุมชนในการให้บริการลูกบ้าน และภารกิจในด้านเป็นผู้สนับสนุนหน่วย ราชการและองค์กรอื่น ๆ

ผู้วิจัย : คุณสมบัติใดที่ท่านผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี

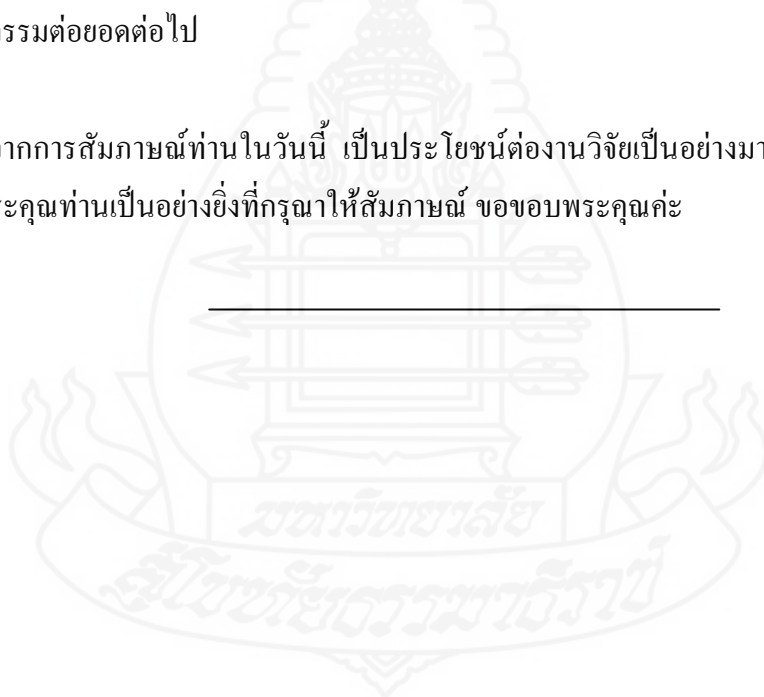
นายมะรอนิง จาโก : บุคคลที่จะเข้ามาทำงานตำแหน่งนี้ได้ นอกจากจะต้องเป็น “คนในพื้นที่” ผู้มี ความรู้ความเข้าใจสภาพชุมชนของตนเป็นอย่างดีแล้ว ยังต้องมีความเสียสละ มีความพร้อมทาง เศรษฐกิจ ตลอดจนมีบุคลิกลักษณะเป็นที่ยอมรับ และที่สำคัญสามารถเป็นผู้นำกองกำลังภาค ประชาชนในพื้นที่รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ตำบลของตัวเองได้ อนาคตหวังว่าจะมีการ ถอนทหาร ตำรวจนอกพื้นที่ออกโดยเฉพาะทหารตำรวจนอกพื้นที่เองพวกนี้ไปหนุนความ เข้มแข็งของ อบต. และท่านผู้ใหญ่บ้าน ให้มีบทบาทเพิ่มขึ้น ใช้ทหารตำรวจเป็นหน่วยเสริม ภายนอกแทนการเปลี่ยนหน่วยหลัก ต่อไปนี้ด้านตรวจเป็นบทบาทของท้องถิ่นเขารู้หมดใครเป็น ใคร ผมคิดว่าถ้าเราใช้คนท้องถิ่นน่าจะแก้ปัญหาดังกล่าวดีกว่าตามปัญหาได้ดีกว่า ปัจจุบันเราใช้คน

นอกพื้นที่ไปแก้ปัญหาคนในพื้นที่ปัญหาก็เกิดขึ้น คือ คนนอกพื้นที่ไม่รู้ไม่เข้าใจคนในพื้นที่การแก้ปัญหาหรือการปฏิบัติงานจึงเป็นเพียงการทำหน้าที่ ไม่ลงลึกถึงจิตใจและวิถีชีวิตคนในพื้นที่

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือไม่ ถ้าต้องปรับเปลี่ยนท่านมีความคิดเห็นหรือความต้องการการปรับเปลี่ยนในบทบาทและสถานภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเป็นอย่างไร

นายมะรอนิง จาโก : นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแน่นอน ถ้ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในทางที่ดีและถูกต้องโดยไม่เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือ เช่น กิจกรรมธนาคารขยะ กลุ่มออมทรัพย์ ร้านค้าชุมชน ผลิตภัณฑ์ทดแทน (ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้) เพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรวมคน (ยะมาอะฮ์) ร่วมคิดร่วมทำ ให้คนในชุมชนได้ฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาสทำความดีที่มีอยู่ในตัวตนแสดงสู่สังคม ในการนำความสามัคคีกลับคืนมา สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้นำและชาวบ้านเกิดความรู้สึกมีพลังในการคิดค้นกิจกรรมต่อยอดต่อไป

ผู้วิจัย : จากการสัมภาษณ์ท่านในวันนี้ เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างมาก ในโอกาสนี้ดิฉันขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณค่ะ

คำสัมภาษณ์ของนายพันธุ์เกียรติ จ้างเจริญ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลานะรัฐ สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2554
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลลานะรัฐ อำเภอเมืองปัตตานี

ผู้วิจัย : ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับพื้นที่

ผู้วิจัย : สถานการณ์ความขัดแย้งสู่ความรุนแรง เกิดการสูญเสียอย่างต่อเนื่องท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านอย่างไรบ้าง

นายพันธุ์เกียรติ จ้างเจริญ : ความขัดแย้งนำไปสู่ความรุนแรงทำให้ประชาชนขาดโอกาสทางเศรษฐกิจและการขยายตัวลดลงมาก พ่อค้าไม่กล้าเข้าไปซื้อของในพื้นที่ ผู้คนไม่กล้าเข้าไปท่องเที่ยวเพราะกลัว จึงทำให้สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว ทรัพยากรถูกทำลาย รายได้ต่ำมากขึ้น ทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างประชาชนชาวไทยพุทธกับมลายู ผู้ที่ร่วมมือกับรัฐ ผู้นำท้องถิ่นอยู่ในความหวาดกลัว หากให้ความร่วมมือกับรัฐ ซึ่งก็น่าเห็นใจอยู่ไม่น้อย แต่ที่จะยอมรับไม่ได้ คือการสร้างอิทธิพล และสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงโดยหวังผลประโยชน์ในการแย่งชิงอำนาจทางการเมือง ธุรกิจเถื่อน ผลผลิตทางการเกษตรรวมถึงการขยายที่ดินและยาเสพติด โดยผู้นำท้องถิ่นเหล่านี้มีอำนาจ อิทธิพลล้นเหลือในพื้นที่ ทั้งยังสามารถควบคุมพื้นที่ของตนไม่ให้มีเหตุร้ายได้ แต่หากใครมาขวางทางการค้ายาเสพติด แจ้งข่าวสารให้รัฐ มักถูกฆ่าโดยโยนความผิดให้เป็นเรื่องของฝ่ายความมั่นคง และลักษณะข้อเท็จจริงของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นยังคงผูกพันกับอำนาจส่วนกลางมาก แล้วเป็นเพียงกลไกที่ประชาชนในระดับล่าง ยังไม่สามารถจะพัฒนาตัวเองไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในความหมายของประชาธิปไตย ฉะนั้นในการสนับสนุนหลักเกณฑ์การกระจายอำนาจให้ประชาชนเข้าใจ ถือเป็นหลักเบื้องต้นของการพัฒนาประชาธิปไตย ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ก้าวหน้ามากขึ้น

ผู้วิจัย : เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน จากการทำงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและท่านเป็นคนในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แสดงบทบาทแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก

นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ : บทบาทในการรวบรวมความเดือดร้อนแล้วนำเสนอต่อราชการ , การเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน การดำรงสถานะเป็นผู้นำทางความคิดของชาวบ้าน และการเป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน การเป็นผู้นำชุมชนและผู้ปกครองลูกบ้าน ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ดำบลร่วมกับชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) หรือเมื่อมีราษฎรเดือดร้อนก็รีบแจ้งให้กับทางราชการเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาบทบาทดังกล่าวของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านจึงยังคงความสำคัญและจำเป็นอยู่ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและชุมชน

ผู้วิจัย : กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้บทบาทอย่างไรในการให้ลูกบ้านมีความรักความสามัคคี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันขึ้นภายในและนอกหมู่บ้าน

นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ : การสร้างโอกาสในการเกิดองค์การภาคประชาชนในระดับหมู่บ้านมีมากขึ้น เช่น ประชาคมหมู่บ้าน กลุ่มผลประโยชน์ด้านอาชีพต่างๆ หรือ การรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เกิดลักษณะการทำงานที่เรียกว่า “ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ” มากขึ้น โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของผู้นำ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ สอดรับกับทรัพยากรในพื้นที่ด้วย

ผู้วิจัย : ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากหลายมิติ ซึ่งเป็นผลพวงอันยาวนานของประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นรากฐานที่นำมาซึ่งความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถใช้บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไรบ้าง

นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ : บทบาทของกำนันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ตำบล ได้เป็นอย่างดี โครงการลงไปทำความเข้าใจกับชาวบ้านให้ข้อมูล ข่าวสารของทางราชการให้ชาวบ้านทราบ โดยไม่ได้บิดเบือนความจริง ราษฎรหรือลูกบ้านให้การยอมรับตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านในการเป็นผู้นำ ดังนั้นอยู่กับตัวของผู้นำด้วยว่าสามารถประพฤติปฏิบัติตัวให้ชาวบ้านยอมรับได้อย่างไร

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่าในรอบแปดปีที่ผ่าน (ตั้งแต่ปี 2547) เป็นต้นมา มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อ การแสดงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี

นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ : ท่านผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถใช้ภาวะผู้นำที่ตนเองมีอยู่ในการปกครองลูกบ้านอย่างเต็มที่ เนื่องจากกลัวว่าตนเองและครอบครัวจะตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างฝ่ายตรงข้ามสามารถก่อเหตุได้อย่างง่ายดาย

ผู้วิจัย : อำนาจหน้าที่ของท่านผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนดบทบาทในรูปแบบต่างๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานีอย่างไรบ้าง

นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ : ท่านผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่น และการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นไปตาม พ.ร.บ.ลักษณะการปกครองท้องถิ่น พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้ใหญ่บ้านจึงเปรียบเสมือนเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หากกรณีมีการพบเห็นโจรผู้ร้ายเข้ามาในพื้นที่ก็ให้ผู้ใหญ่บ้านแจ้งท่าน ท่านก็แจ้งอำเภอ หรือกรณีพบการกระทำผิดซึ่งหน้าเกี่ยวกับการตีชิงวิ่งราวสามารถจับตัวผู้กระทำความผิดได้ก็ส่งให้อำเภอและส่งต่อไปยังตำรวจ ในแง่กฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ร.บ. คุ่มครองสัตว์ป่า ท่านผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของ พ.ร.บ. นั้น ๆ รวมไปถึงในกรณีการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก แผ่นดินไหว โคลนถล่ม ท่านผู้ใหญ่บ้าน จึงมีหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลให้การช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่ประสบภัยพิบัติทั้งหลาย ท่านผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่จะร้องขอความร่วมมือจากส่วนราชการต่าง ๆ เหล่านี้คือ บทบาทหลัก ๆ ของท่านผู้ใหญ่บ้าน ฉะนั้นจึงเน้นเรื่องของการปกครองบังคับบัญชา พี่น้องประชาชนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ เนื่องจากได้รับเลือกจากพี่น้องประชาชนจะรู้ผู้คนที่พื้นที่ที่ท่านปกครองอยู่

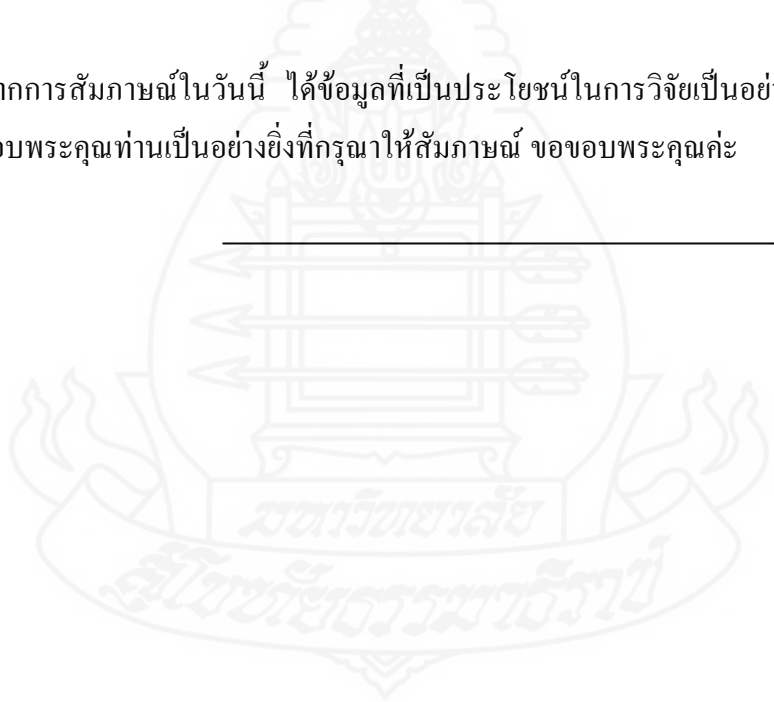
ผู้วิจัย : คุณสมบัติใดที่ท่านผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี

นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ : ท่านผู้ใหญ่บ้านควรเป็นผู้นำในเรื่องของการรักษาความปลอดภัยประชาชนและการรักษาความมั่นคงโดยรวมเข้มแข็งขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบัน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ บทบาทของท่านผู้ใหญ่น่าจะได้รับการส่งเสริมในการดูแลแก้ปัญหาที่มากกว่าที่ผ่านมา ผู้ใหญ่บ้านและท่าน หากผู้นำเหล่านี้ร่วมมือเป็นอย่างดีกับความมั่นคง พร้อมสนับสนุนอย่างจริงจังในการแก้ปัญหา ไม่เกรงกลัวการข่มขู่จากกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง มีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ใกล้ชิดชาวบ้านที่สุด ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่หมู่บ้านและตำบลนั้นคงเงียบสงบ ประชาชนนอนหลับอย่างมีความสุข

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งหรือไม่ ถ้าต้องปรับเปลี่ยนท่านมีความคิดเห็นหรือความต้องการการปรับเปลี่ยนในบทบาทและสถานภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเป็นอย่างไร

นายพันธุ์เกียรติ จ่างเจริญ : บทบาทของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันเป็นไปในลักษณะการทำตามหน้าที่ของรัฐบาล และเป็นผู้ประสานระหว่างภาครัฐและประชาชน ส่วนใหญ่ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย แต่งานของชาวบ้านต้องอาศัยระยะเวลาและช่วงจังหวะที่เหมาะสมที่สุดคล้อยกับวิถีการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและความประณีตเป็นสำคัญ จึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีทัศนคติและพฤติกรรมเชิงการพัฒนาได้ การให้อำนาจการตัดสินใจในหมู่บ้านชุมชน และการพัฒนาส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นแกนนำขับเคลื่อน (คณะทำงาน) ได้เรียนรู้ทักษะในการทำงานเป็นทีม มีความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมมากยิ่งขึ้น เกิดความตระหนักในการจัดลำดับกิจกรรมและสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถพัฒนาวางแผนงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยให้รัฐมีหลักเกณฑ์ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้มากที่สุด

ผู้วิจัย : จากการสัมภาษณ์ในวันนี้ ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยเป็นอย่างมาก ในโอกาสนี้ ดิฉันขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณค่ะ

คำสัมภาษณ์ของนายอิมรอน หะยีดาโอะ
ประชาชนทั่วไปตำบลไทรทอง อำเภอไม้แก่น สัมภาษณ์วันที่ 14 กรกฎาคม 2554
ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลไทรทอง อำเภอไม้แก่น

ผู้วิจัย : ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ซึ่งท่านเป็นผู้ที่รับรู้ และสัมผัสในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับพื้นที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นอย่างดี

ผู้วิจัย : สถานการณ์ความขัดแย้งสู่ความรุนแรง เกิดการสูญเสียอย่างต่อเนื่องท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านอย่างไรบ้าง

นายอิมรอน หะยีดาโอะ : ต้องยอมรับว่าในทุกหมู่บ้านนั้น ประชาชนทุกคนต้องการความสุขสงบ และไม่ยากให้มีผู้ที่ไม่หวังดีอยู่ในพื้นที่ของตัวเองอยู่แล้ว แต่ปัญหาในปัจจุบันก็คือไม่รู้ว่าเป็นผู้ที่ก่อเหตุ ผู้ที่คอยยุยงชาวบ้าน คนในพื้นที่หนึ่งอาจไปก่อเหตุในพื้นที่หนึ่ง โดยที่คนในหมู่บ้านเองก็ไม่มีใครรู้ว่าใครเป็นผู้ก่อเหตุ ภาพรวมของปัญหาขณะนี้ที่เกิดขึ้นต้องยอมรับว่า ไม่มีใครรู้ว่าเป็นฝีมือของใคร และทำเพื่ออะไร เพราะแตกต่างจากขบวนการในอดีตที่มีการประกาศตัวชัดเจน มีการแสดงตัวรับผิดชอบต่อเหตุการณ์รุนแรงที่ก่อขึ้น มีการทำงานกันเป็นขบวนการ มีตัวบุคคลและรายชื่อชัดเจน แต่ปัจจุบันต้องยอมรับว่าคนในพื้นที่ก็ไม่มีใครรู้ว่าใครเป็นใคร แต่การที่มีการส่งหน่วยกำลังมาอยู่ในพื้นที่มากๆ เพราะต้องการมากดดันผู้ก่อเหตุ ก็จะทำให้ชาวบ้านหวาดระแวง และจะเข้าทางของกลุ่มผู้ไม่หวังดี ซึ่งจะใช้เป็นโอกาสยุยงสร้างความแตกแยกได้

ผู้วิจัย : เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แสดงบทบาทแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก

นายอิมรอน หะยีดาโอะ : เมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ระงับข้อพิพาทเสมอ ถ้ามีเรื่องพิพาทชาวบ้านก็จะนึกถึงผู้ใหญ่บ้าน ผู้เฒ่า ผู้แก่ ก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งการเป็นผู้ใหญ่บ้านก็มาจากการเลือกตั้งของลูกบ้าน จะนับหน้าถือตาและ ให้ความเคารพ เชื่อถือ ความเกรงใจต่อผู้ใหญ่บ้าน ส่วนมากจะเป็น เรื่องที่ดิน ทะเลาะวิวาท วิวุ่นตีกัน แรงงาน เมื่อเกิดกรณีพิพาทลูกบ้านก็จะแจ้งมายังผู้ใหญ่บ้านและแกนนำชุมชน 3-4 คน ไปดูเหตุการณ์ หรือที่เกิดเหตุเพื่อที่จะไประงับข้อพิพาทและไกล่เกลี่ยโดยส่วนมากจะพูดคุยไกล่เกลี่ยให้อารมณ์เย็นลง และ

หลังจากนั้นก็จะเรียกมาทีละฝ่ายเพื่อพูดโน้มน้าวจิตใจ โดยส่วนมากชาวบ้านจะให้ความเคารพนับถือ ให้ความเกรงใจแก่นำหมู่บ้านอยู่แล้ว ใช้เทคนิค ทำให้ชาวบ้านประนีประนอมกัน ผู้ใหญ่เรียกมาคุยทีละฝ่าย สอนทีละฝ่าย และถามแต่ละฝ่ายว่าจะยอมความกันไหม ถ้ายอมก็เรียกทั้งสองฝ่ายมาปรับความเข้าใจกันและขอโทษกัน

ผู้วิจัย : กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้บทบาทอย่างไรในการให้ลูกบ้านมีความรักความสามัคคี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันขึ้นภายในและนอกหมู่บ้าน

นายอิสรอน หะยิดาโอะ : การสร้างความรักสามัคคี ในการอยู่ร่วมกัน พี่น้องมุสลิม เป็นผู้นำในการปฏิบัติศาสนกิจได้ใช้มัศยิดเป็นศูนย์กลางในสร้างความใกล้ชิด กับหลักศาสนาของตนเอง จัดให้มีกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ ในรูปของความภาคภูมิใจ ในวิถีชีวิตและด้านศรัทธา ของพื้นที่เป็นสำคัญประเพณีกิจกรรมทางศาสนาของไทยมุสลิม เช่น เทศกาลกวนอาซูรอ เมาลิด ช่วงถือศีลอด

ผู้วิจัย : ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากหลายมิติ ซึ่งเป็นผลพวงอันยาวนานของประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นรากฐานที่นำมาซึ่งความขัดแย้ง กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถใช้บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไรบ้าง

นายอิสรอน หะยิดาโอะ : ดูแลรับผิดชอบเขตปกครองเพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อขัดแย้ง อำนาจความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบในพื้นที่ รวมเป็นเหตุเป็นตาให้แก่ทางราชการ เมื่อทราบว่ามีกรก่อเหตุร้าย หรือกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าอาจจะมีกรก่อเหตุในหมู่บ้าน และปัจจุบันปัญหาขยายเสียดเป็นบ่อเกิดของปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้บทบาทหน้าที่ในการป้องกันขยายเสียดเข้ามาระบาดในหมู่บ้านด้วยการสอดส่องและกำชับลูกบ้านให้ห่างไกลยาเสพติด

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่าในรอบแปดปีที่ผ่าน (ตั้งแต่ปี 2547)เป็นต้นมา มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อ การแสดงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี

นายอิสรอน หะยิดาโอะ : การแสดงบทบาทเป็นผู้นำท้องถิ่นลดน้อยลงเนื่องจากการร่วมกิจกรรมลดน้อยลงเพราะสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลหรือผู้นำของปกครองให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำน้อยหรือมองข้ามความสามารถอันทำให้เกิดความเลื่อมลาไม่ยอมมีส่วนร่วม และการที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งจนเกษียณอายุ จะ

ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน นอกจากห่างเหินจากประชาชนแล้วก็จะสร้างอำนาจจนไม่มีผู้ใดจะต้องได้ และแน่นอนว่าส่วนหนึ่งจะกลายเป็นเจ้าพ่อไปเหมือนที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ผู้วิจัย : อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนดบทบาทในรูปแบบต่างๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานีอย่างไรบ้าง

นายอิมรอน หะยีดาโอะ : กฎหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการดูแลราษฎรในหมู่บ้าน เป็นหัวหน้าของชาวบ้าน และมีหน้าที่รักษาความสงบควบคุม ดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องทำตามกฎระเบียบแบบแผนของทางราชการ รวมทั้งวางตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร เป็นผู้นำข้าราชการไปประกาศแก่ราษฎร รวมทั้งทำการอบรมสั่งสอนหรือชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร เช่น ประกาศภาษีโรงเรือนและที่ดิน การรับราชการทหาร โครงการพัฒนา พนม.

ผู้วิจัย : คุณสมบัติใดที่จำเป็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี

นายอิมรอน หะยีดาโอะ : ให้ความยุติธรรมแก่ราษฎรทุกระดับชั้น เมื่อมีการแจกจ่ายหรืออุดหนุนตามโครงการต่างๆ โดยแจกจ่ายให้ราษฎรอย่างทั่วถึง อย่าเห็นแต่พวกพ้องของตน กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้นำหลักค้ำในการพัฒนาทุกพื้นที่ โดยใช้กลุ่มพลังที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มศาสนา กลุ่มโต๊ะครู กลุ่มโรงเรียนปอเนาะต่างๆ เหล่านี้ที่มีในทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล จัดการรวมกลุ่มกันภายในหมู่บ้านแล้วสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถดูแลกันเองได้ ป้องกันผู้ที่จะมาขูดขี้ได้ โดยมีการสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เป็นกิจกรรมร่วมกัน ชุมชนก็จะเข้มแข็งและป้องกันปัญหาต่างๆ ได้ด้วย

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือไม่ ถ้าต้องปรับเปลี่ยนท่านมีความคิดเห็นหรือความต้องการการปรับเปลี่ยนในบทบาทและสถานภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเป็นอย่างไร

นายอิมรอน หะยีดาโอะ : ปรับเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ ให้โอนผ่อนปรับกับสถานการณ์ได้ตลอดเวลาเพื่อแก้ปัญหาตามสภาพพื้นที่แต่ละที่ ทำงานตามอำนาจหน้าที่ได้แต่ต้องให้มีการประเมินผลงานด้านการแก้ไขปัญหา พัฒนาความเป็นอยู่ ความปลอดภัยของราษฎรด้วย ต้องร่วมกันกับทีมผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและ ชรบ. และประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะได้กระตือรือร้นตลอดเวลา เพราะเกษียณอายุ 60 ปี ซึ่งผูกขาดตำแหน่งสำหรับคนที่ตั้งใจทำงานคนอื่น

ผู้วิจัย : จากการสัมภาษณ์ในวันนี้ ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยเป็นอย่างมาก ในโอกาสดิฉันขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณค่ะ